

'WAAROM MAG ER GEEN GEEL IN ONZE TUINEN?'

Tuin- en landschapontwerper Carien van Bortel is duizendmaal liever buiten dan binnen. "Ik heb een prachtig huis, maar ik beleef zóveel meer levensvreugde aan mijn tuin." Haar eigen ommuurde tuin in Zaltbommel, gelegen aan de voet van een grote basiliek, barst al in het vroege voorjaar van bloei en kleuren door de honderden bloembollen die ze hier heeft geplant.

TEKST: LINDA VAN 'T LAND FOTO'S: GERT TABAK

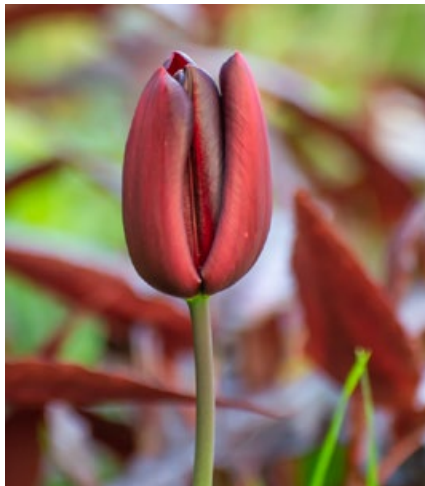
Carien van Boxtel was in het verleden zestien jaar lang advocaat in Amsterdam. Na een aantal ingrijpende gebeurtenissen - een scheiding, een

nieuwe relatie en een derde kind - merkte ze een diep verlangen op dat al langer sluimerde. "Ik wilde naar buiten en zelf een creatieve schepper worden. Via een HBO-opleiding op Larenstein heb ik me laten omscholen tot tuin- en landschapsontwerper. Nu is het een illusie dat je als tuin- en landschapsontwerper altijd buiten bezig bent. Als ik niet oppas, zit ik alsnog hele dagen achter mijn bureau. Doordat ik er echter ook een kwekerij van slowflowers naast ben begonnen, kom ik wel degelijk veel buiten en verricht ik ook de fysieke arbeid die je waarschijnlijk van een tuinvrouw verwacht."

Het ontwerpen van landschappen en tuinen is voor Carien slechts een deel van haar werk. "Ik schrijf, geef les en geef lezingen. Bovendien heb ik dus die duurzame bloemenkwekerij in Hurwenen: een bloementuin waar ik zelf uit oogst. Eerst deed ik dat alleen voor eigen gebruik, nu kweek ik ook voor anderen. Ik werk daarnaast onder meer als freelance ontwerper voor JUB Holland, een groot Nederlands bloembollenbedrijf, en op freelance basis voor Engelse tuinarchitecten. Ik heb inmiddels meerdere showtuinen mogen realiseren op de RHS Chelsea Flower Show en RHS Hampton Court Garden Festival."

OMMUURDE TUIN

Twintig jaar geleden is Carien met haar partner en hun drie kinderen, die inmiddels de deur uit zijn, naar een van de mooiste plekjes van Zaltbommel verhuisd: een schoolmeesterswoning aan het Kerkplein met een ommuurde tuin en zicht op de imposante Sint-Maartenskerk, een middeleeuws monument. "Het voormalige klaslokaal is nu mijn atelier", vertelt Carien. "Ik weet nog dat we voor het eerst in dit vestingstadje kwamen kijken. Onze buurman had een oude Jaguar X-Type voor de deur staan en ik kreeg helemaal dat Oxford-gevoel van Inspector Morse. De ommuurde tuin stal natuurlijk direct mijn hart: je voelt de omslotenheid en de begroeiing op die gemetselde muren heeft iets heel romantisch. Ik adviseer mensen

‘De ommuurde tuin stal direct mijn hart: je voelt de omslotenheid en de begroeiing op die gemetselde muren heeft iets heel romantisch.’

regelmatig om een stuk muur in hun tuin te metselen of te stapelen: het geeft enorm veel sfeer, beschutting tegen vorst in de winter en een aangename warmte in de zomer. Achter onze eigen muur ligt een park en om het perceel heen staan grote bomen. Dat ‘geleende groen’, zoals landschapsarchitecten dat noemen, maakt de context van deze plek schitterend.”

PLEIDOOI VOOR BLOEMBOLLEN

Het masterplan voor de tuin is ontworpen door de beroemde tuinarchitect Arend Jan van der Horst, een leerling van Mien Ruys. Carien maakte zelf het beplantingsplan. En dat daarin bloembollen moesten voorkomen, is voor haar van meet af aan duidelijk. “Een bloembol is een wonder! Het planten van bloembollen is zwaar werk en voor veel mensen een reden om er niet eens aan te beginnen. Zonde. Want bloembollen geven in relatief korte tijd zoveel bevrediging. Je hoeft geen jaren te wachten op het resultaat: binnen enkele maanden zie je wat je hebt verzet.”

WILDEBLOEMENWEIDE

Arend Jan ontwierp binnen de muren van de tuin twee weiltes, waarvan één een boomgaard werd. Daarvan heeft Carien direct twee bollenweides gemaakt. “Ik heb hier sneeuwkllokjes, krokussen, narcissen en botanische tulpjes in gezet. Op deze manier creëer je vanaf het vroege voorjaar een wildebloemenweide, die goed is voor de biodiversiteit. Je bedient hiermee insecten die al bij een buitentemperatuur vanaf zes of zeven graden aanwezig zijn. Maar je verliest niet het gebruiksgemak van een gazon: vanaf juni kun je namelijk gaan maaien en heb je je grasveld weer terug. Zes of zeven weken nadat de bollen hebben gebloeid, kun je een begin maken met het afmaaien van het loof. Wij beginnen eerst met een paadje, totdat echt alles is uitgebloeid en ik mijn kleindochter graag weer op een plaid in het gras wil leggen. Ik vind dit een ideale combinatie.”

GECONDITIONEERD

Carien merkt dat veel mensen huiverig zijn voor het planten van bollen in hun gazon. “Mensen zijn sterk geconditioneerd over wat wel en niet mag of kan in hun tuinen. De kleur geel is ook zo’n onderwerp. Vaak mag ik van alles aanplanten, als het maar geen geel is. Terwijl geel zulke mooie contrasten kan geven en andere kleuren

‘Het mooie van de natuur is dat je schoonheid mag ervaren zonder oordeel. Ik gun iedereen meer tuin en minder internet.’

prachtig naar boven haalt. Je moet een kleur in de context zien. Zelf plant ik graag *Euphorbia* bij de bollen: een forse plant, die je tuin meteen lekker veel body geeft en al bloeit wanneer de tulpen bloeien. Door te zeggen dat je niet van geel houdt, doe je deze plant echt tekort. Je moet ook naar het loof kijken, naar de structuur en de vorm. Of naar het feit dat deze plant groen blijft in de winter. Het planten van *Muscari* is ook zo iets: mensen hebben een hekel aan het groene loof, dat vaak al in het najaar boven de grond staat. Maar hoe mooi zijn blauwe druifjes in het voorjaar? Ik laat het gele blad van *Alliums* gewoon zitten en doe niet aan het koppen van narcissen. Uiteindelijk worden mijn bollen na de bloei toch gecamoufleerd door vaste planten in de tuin. Zo probeer ik ook mijn klanten anders te laten kijken. Het mooie van de natuur is dat je schoonheid mag ervaren zonder oordeel.”

DELEN MET DE DIEREN

Het voortdurende netjes aanharken van Nederlandse tuinen, is Carien een doorn in het oog. “We zullen daar vanaf moeten, want blad heeft een enorme functie in de tuin. Mensen zien hun tuin niet meer als een plek die ze delen met de dieren - maar dat is het natuurlijk wel. Bovendien is in de natuur toch ook niet alles opgeruimd? De imperfectie maakt de schoonheid. Voor Keukenhof mocht ik vorig jaar voor kwekers Rijnbeek Perennials en JUB Holland een gemengd ontwerp maken van vaste planten en bloembollen. Ik koos voor voorjaarsgrassen en heb daartussen de bollen gesprengeld. Mensen waren gewoonweg ontroerd door dit ontwerp, omdat het zo natuurlijk oogde.” Carien betreft haar klanten graag bij het aanplanten van haar ontwerpen. “Dit draagt bij aan de waardering van groen en vormt voor veel mensen een trigger om er meer van te gaan houden.”

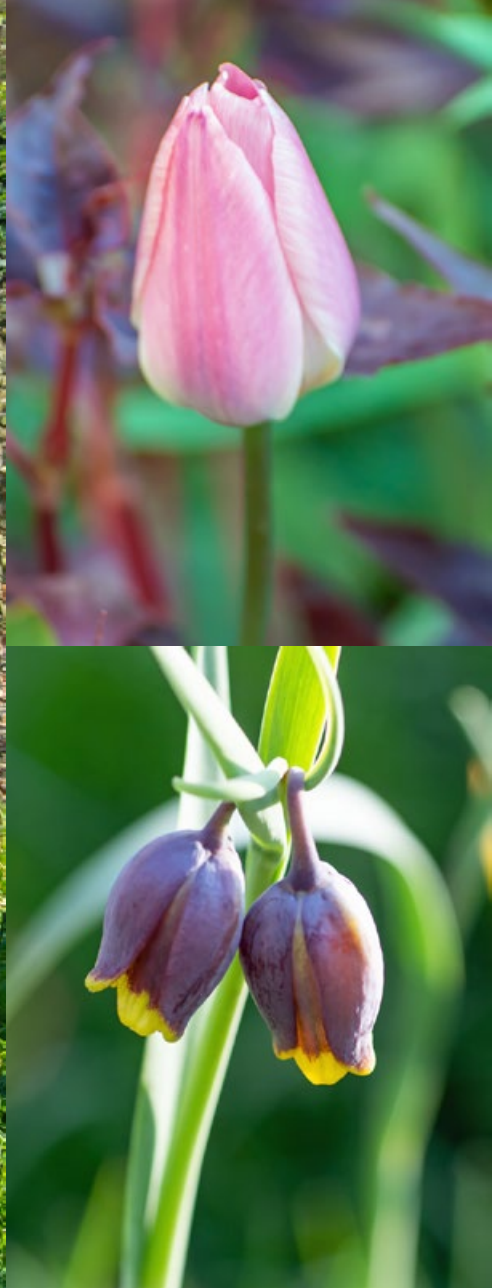

BOLLEN IN ALLE SOORTEN EN MATEN

Carien houdt van alle soorten bloembollen. “Ik houd van irisjes, die je op relatief moeilijke plekken kunt gebruiken omdat ze ondiep wortelen. Ik houd van krokussen, narcissen en *Fritillaria*'s. Ik kan zelfs niet zonder hyacinten, ook al zijn die groot en opzichtig. Bloembollen zijn heerlijk om mee te ontwerpen en op allerlei manieren te combineren.”

Terras met uitzicht

In haar ommuurde tuin in Zaltbommel heeft Carien een terras ver weg van het huis laten aanleggen. “Dat doe ik ook in vrijwel ieder tuinontwerp. We zijn geneigd om een terras altijd direct bij het huis te leggen, maar het is juist zo mooi om van achter uit je tuin naar het huis en de omgeving te kijken. Zeker wanneer je een diepe tuin hebt, zoals wij.”

TULPENVUUR

Carien heeft veel bollen in haar tuin geplant die zichzelf vermeerderen en die in de grond kunnen blijven zitten. “Vroeger zette ik ook heel veel tulpen in de tuin. Tussen de vaste planten door, dus dat was veel werk en flink manoeuvreren in het najaar wanneer die planten nog groot en aanwezig waren. Nu plant ik tulpenbollen vooral in potten. Het werkt gemakkelijker en je kunt de potten door je hele tuin heen verplaatsen. Bovendien infecteer je de grond niet, wanneer het weer zo nat zou zijn als vorige winter. Toen zijn veel tulpenbollen besmet geraakt met de ziekte tulpenvuur, veroorzaakt door de schimmel *Botrytis tulipae*. Wanneer die schimmel eenmaal in je grond zit, kun je op die plek jarenlang geen tulpenbollen meer planten. Ik ben er dus voorzichtiger mee geworden, hoe mooi ik tulpen ook vind.”

MEER TUIN, MINDER INTERNET

Toen ze begon met haar werkzaamheden als tuin- en landschapsarchitect dacht Carien een grote voorliefde te hebben voor particuliere tuinen. Inmiddels is ze ook steeds meer gecharmeerd geraakt van

ontwerpen voor de openbare ruimte. “Ik zie dat een prettig ingerichte openbare ruimte veel brengt voor mensen die geen eigen tuin hebben. Door mijn ontwerpen draag ik bij aan het levensgeluk van anderen. En ik gun iedereen meer tuin en minder internet.”

‘Door mijn ontwerpen draag ik bij aan het levensgeluk van anderen.’

Tulpen uit de grond halen?

Carien plant haar tulpenbollen graag in potten. Ze zet ze in plastic potten, die in de winter buiten kunnen blijven staan en laat deze potten eventueel na de winter in stenen potten zakken. “Tulpenbollen kun je na de bloei uit de grond halen en bewaren, maar dat moet wel op een echt droge en niet al te koude plek gebeuren. Laat je de tulpenbollen toch in de grond zitten, dan komen ze soms wel terug, maar nooit meer zo mooi als de eerste keer.”

